

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

2013 m. spalio 17 d.

LIKVIDUMO PAGALBOS KRITINIŲ ATVEJŲ TEIKIMO TVARKA

(tvarka, susijusi su pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto 14 straipsnio 4 dalį nustatyta Valdančiosios tarybos vaidmeniu, kai atskiroms kredito įstaigoms teikiama likvidumo pagalba kritiniu atveju)

Euro zonos kredito įstaigos gali skolintis iš centrinio banko ne tik per pinigų politikos operacijas, bet ir, išskirtiniais atvejais, pasinaudodamos likvidumo pagalba kritiniu atveju (angl. *emergency liquidity assistance, ELA*).

Likvidumo pagalba kritiniu atveju reiškia, kad Eurosistemos nacionalinis centrinis bankas (NCB) suteikia

- a) centrinio banko pinigų ir (arba)
- b) bet kokią kitą pagalbą, dėl kurios gali padidėti turimas centrinio banko pinigų kiekis, mokiai finansų įstaigai arba mokių finansų įstaigų grupei, turinčiai laikinų likvidumo problemų, tačiau tokia operacija nėra bendros pinigų politikos dalis. Atsakomybė už likvidumo pagalbos kritiniu atveju teikimą tenka atitinkamam (-iems) nacionaliniam (-iams) centriniam (-iams) bankui (-ams). Tai reiškia, kad atitinkamam NCB tenka visos išlaidos ir rizika, atsirandančios dėl likvidumo pagalbos kritiniu atveju teikimo.

Vis dėlto, vadovaujantis Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (ECBS statuto) 14 straipsnio 4 dalies nuostatomis, ECB valdančioji taryba yra atsakinga už likvidumo pagalbos kritiniu atveju operacijų ribojimą, jei ji mano, kad šios operacijos trukdo įgyvendinti Eurosistemos tikslus ir uždavinius. Sprendimus šiuo klausimu Valdančioji taryba priima dviejų trečdalių balsų dauguma. Tam, kad Valdančioji taryba galėtų tinkamai įvertinti, ar nesusidaro minėtų trukdžių, ji turi būti laiku informuota apie tokias operacijas. Tvarka, kurios laikomasi tokiais atvejais, nustatyta 1999 m. ir reguliariai peržiūrima. Toliau pateiktos apibendrintos pagrindinės esamos tvarkos ypatybės.

Paprastai nacionaliniai centriniai bankai pateikia ECB išsamią informaciją apie visas likvidumo pagalbos kritiniu atveju operacijas ne vėliau kaip per dvi darbo dienas po šių operacijų įvykdymo. Informacijoje turi būti nurodyti bent tokie duomenys:

1. sandorio šalis, kuriai buvo suteikta (bus teikiama) likvidumo pagalba kritiniu atveju;
2. suteiktos (numatytos teikti) likvidumo pagalbos kritiniu atveju vertės ir termino pabaigos data;
3. suteiktos (numatytos teikti) likvidumo pagalbos kritiniu atveju dydis;
4. valiuta, kuria buvo suteikta (bus teikiama) likvidumo pagalba kritiniu atveju;

5. įkaitas (garantijos), kurį (-ias) pateikus buvo suteikta (bus teikiama) likvidumo pagalba kritiniu atveju, įskaitant pateikto įkaito įvertinimą, bet kokius įkaitui taikomus skolos vertės sumažinimus ir, kai taikoma, išsamią informaciją apie pateiktas garantijas;
6. palūkanų norma, kurią sandorio šalis mokės už suteiktą (numatytą teikti) likvidumo pagalbą kritiniu atveju;
7. konkrečios priežastys (pvz., įkaito vertės išlaikymo prievolės, indėlių pasitraukimas ir t. t.), kodėl buvo suteikta (bus teikiama) likvidumo pagalba kritiniu atveju;
8. riziką ribojančios priežiūros institucijos atliktas likvidumo pagalbą kritiniu atveju gaunančios institucijos likvidumo pozicijos ir mokumo, įskaitant kriterijus, dėl kurių padaryta teigiama išvada apie mokumą, įvertinimas trumpu ir vidutiniu laikotarpiu; ir
9. padėties, dėl kurios reikėjo (reikia) suteikti likvidumo pagalbą kritiniu atveju, tarpvalstybinio pobūdžio ir (arba) galimų sisteminių padarinių įvertinimas, jei tai aktualu.

Be to, konkrečiais atvejais Valdančioji taryba gali nuspręsti paprašyti atitinkamą NCB pateikti papildomos informacijos arba išplėsti teiktinai informacijai (atskaitomybei) taikomus reikalavimus ir (arba) juos sugriežtinti, jeigu bus manoma, kad tai būtina.

Jeigu tam tikrai finansų įstaigai ar finansų įstaigų grupei (konsoliduotai ir įskaitant filialus užsienyje), numatytos likvidumo pagalbos kritiniu atveju bendra operacijų suma viršija 500 mln. eurų, susijęs (-ę) nacionalinis (-iai) centrinis (-iai) bankas (-ai), prieš suteikdamas (-ami) numatomą pagalbą, privalo kuo anksčiau informuoti ECB.

Jeigu manoma, kad bendra numatomų likvidumo pagalbos kritiniu atveju operacijų suma viršys 2 mlrd. eurų ribą, Valdančioji taryba svarsto, ar yra rizika, kad teikiama likvidumo pagalba kritiniu atveju trukdys įgyvendinti Eurosistemos tikslus ir uždavinius. Tuomet, atitinkamo (-ų) nacionalinio (-ių) centrinio (-ių) banko (-ų) prašymu, Valdančioji taryba gali nuspręsti nustatyti naują ribą ir neprieštarauti numatomoms likvidumo pagalbos kritiniu atveju operacijoms, kurios neviršija šios ribos ir yra įvykdomos per iš anksto nustatytą trumpą laiką.

Be to, NCB gali prašyti, kad Valdančioji taryba neprieštarautų tam tikrai numatomų likvidumo pagalbos kritiniu atveju operacijų, vykdomų tuo pačiu metu su keliais bankais, bendros sumos ribai. Tokiu atveju NCB turi pateikti toliau nurodytą informaciją likus bent dviem darbo dienom iki Valdančiosios tarybos posėdžio, kuriame bus svarstomas prašymas:

- visą turimą *ex ante* informaciją apie kiekvieną banką pagal anksčiau išvardytuose 1–9 punktuose nurodytus duomenis; ir
- kiekvieno banko, gausiančio likvidumo pagalbą kritiniu atveju, finansavimo deficito prognozę, pagrįstą dviem scenarijais – numatomu ir nepalankiausių sąlygų. Prognozės laikotarpis iš esmės turi apimti laikotarpį iki kito reguliaraus Valdančiosios tarybos posėdžio.

Ex post informacija apie visus 1–9 punktuose nurodytus duomenis turi būti teikiama kasdien, jei ji nebuvo pateikta *ex ante*.

Ši tvarka skirta tinkamai užtikrinti, kad būtų atliekamas ECBS statuto 14 straipsnio 4 dalyje numatytas Valdančiosios tarybos vaidmuo, susijęs su likvidumo pagalbos kritiniu atveju teikimu atskiroms kredito įstaigoms. Ši tvarka privaloma visiems nacionaliniams centriniam bankams, o jos tinkamumas yra reguliariai peržiūrimas.